

ZDAJ JE ČAS: Dogajanje na evropski ravni v prihajajočih tednih na področju oblikovanja stališč EU za mednarodna podnebna pogajanja

V naslednjih nekaj dneh se bo na evropski ravni zvrstila serija srečanj na visoki ravni, kjer se bodo sprejemale pomembne odločitve o stališču EU v mednarodnih podnebnih pogajanjih, ki bodo vrhunec dosegla decembra v Kopenhagenu (med 7. in 18. December 2009).

ECOFIN – 20. oktober 2009

Ecofin je zasedanje evropskih finančnih ministrov. Slovenijo bo na tem zasedanju zastopal minister Franc Križanič.

Na tem srečanju bodo finančni ministri sprejeli odločitev o višini, virih in načinu zagotavljanja pravičnega deleža EU pri finančni podpori za podnebno ukrepanje v državah v razvoju. Nestrinjanje držav glede financiranja držav v razvoju je trenutno eden ključnih vprašanj, ki ovirajo napredek pogajanj, ki bi omogočil sprejem dogovora v Kopenhagenu.

SVET OKOLJSKIH MINISTROV – 21. oktober 2009

Sveta okoljskih ministrov se udeležujejo evropski okoljski ministri. Slovenijo bo na tem zasedanju zastopal minister Karl Erjavec.

Na tem zasedanju bodo okoljski ministri sprejemali odločitve o vseh elementih evropskega stališča v Kopenhagenu, ob upoštevanju sklepov sprejetih na zasedanju finančnih ministrov. Sklepi okoljskega sveta bodo definirali pogajalski mandat za EU delegacije, ki se bodo udeležile podnebne konference v Kopenhagenu.

EVROPSKI SVET – 29. in 30. oktober 2009

Evropski svet je zasedanje voditeljev držav članic EU. Slovenijo bo na tem zasedanju zastopal predsednik vlade Borut Pahor.

Voditelji EU bodo odločali o političnih vidikih stališča EU za Kopenhagen.

Zakaj so ta srečanja pomembna in kaj pomenijo za process mednarodnih podnebnih pogajanj?

Na teh srečanjih bodo sprejete odločitve, ki bodo osnova za celotno pogajalsko stališče EU v Kopenhagenu. Ker se je EU opredelila za vodilno silo v podnebnih pogajanjih, bo imela raven ambicije, ki si jo bo EU zadala s temi sklepi, ogromen vpliv na rezultate podnebne konference v Kopenhagenu in posledično na preživetje človeštva na dolgi rok.

Če ne bodo sprejeti dovolj ambiciozni ukrepi in cilji zmanjšanja emisij, bo onemogočena omejitev dviga temperature pod 2 °C, s čimer bo svet obsojen na spopadanje s katastrofalnimi posledicami podnebnih sprememb. EU se mora v teh dneh odločiti, ali si vsi skupaj zaslužimo prihodnost ali ne.

Dvojna obveznost Evropske unije na podnebnem vrhu v Kopenhagenu

Briefing: Focus društvo za sonaraven razvoj (oktober 2009)

Dvojna obveznost Evropske unije za Kopenhagenski dogovor

- **Cilj EU 40 % zmanjšanja emisij do leta 2020 glede na leto 1990.**
- **Vsaj 35 milijard EUR novih javnih sredstev letno za podnebno ukrepanje v državah v razvoju do leta 2020**

Znanost zahteva takojšnje ukrepanje

Zadnje ugotovitve znanstvenikov nam sporočajo, da bodo posledice podnebnih sprememb hitrejše in veliko bolj hude od prej pričakovanih.¹ Ne le, da bomo posledice podnebnih sprememb čutili v Evropi, ekstremen dvig temperature, poplave in suše bodo še posebej uničujoče za najmanj razvite države sveta (LDCs) in za majhne otoške države v razvoju (SIDS). Znanstveniki se strinjajo, da moramo dvig temperature omejiti pod nevarnim pragom 2 °C, če želimo preprečiti najhujše posledice podnebnih sprememb. V praksi to zahteva najvišjo raven globalnih emisij v letu 2015, za tem pa je potreben hiter padec, ki mora do leta 2050 doseči okoli 80 % zmanjšanje globalnih emisij.

Na podnebnem vrhu v Kopenhagenu bodo imeli voditelji EU in drugih držav priložnost ukrepati za preprečitev nevarnih podnebnih sprememb. Pravočasnost je ključnega pomena: ozračje se segreva z zaskrbljujočo hitrostjo in odlašanje z ukrepanjem lahko resno ogrozi ali celo prepreči omejitev dviga temperature pod 2 °C.

Cilj EU za 40 % zmanjšanje emisij do leta 2020 glede na leto 1990

Dogovor v Kopenhagenu mora določiti novo serijo zavez za zmanjšanje emisij industrializiranih držav in hkrati pritegniti države v razvoju, da h globalnim naporom prispevajo v skladu s svojimi nacionalnimi zmožnostmi.

Trenutni cilj zmanjšanja emisij, ki ga je EU pripravljena sprejeti, je nezadosten. Zadnja znanstvena spoznanja kažejo na to, da so potrebni bolj ambiciozni cilji v višini 40 % do leta 2020 glede na leto 1990, če želimo dvig temperature omejiti pod 2 °C z razumno gotovostjo.

Še več, večina teh zmanjšanj mora biti dosežena doma.

Trenutno EU dosega bistven del svojih kjotskih zavez skozi ogljično izravnalne projekte (angl. offsets) v državah v razvoju. Vendar ti projekti v večini primerov ne prinašajo resničnih zmanjšanj emisij in imajo pogostokrat uničujoče socialne in okoljske posledice, istočasno pa odtegujejo sredstva za potrebno ozelenitev evropskega gospodarstva. Zato se mora EU v Kopenhagenu zavezati, da bo vsaj 30 % emisij dosegla doma.

Preostali del evropske zaveze za 40 % zmanjšanje emisij je lahko dosežen bodisi s sprejemom višje finančne obveznosti in/ali z doseganjem zmanjšanj emisij z ogljično izravnalnimi projekti v državah v razvoju. Dogovorjena morajo biti stroga pravila, ki bodo zagotovila, da bo to dodatno financiranje v resnici dodatno k minimalnemu finančnemu prispevku, h kateremu se je EU že zavezala ter da države

¹ Na osnovi Četrtega poročila o oceni stanja Mednarodnega panela za podnebne spremembe (IPCC).

EU ne dobijo kreditov iz oglično izravnalnih projektov za projekte zmanjševanja emisij, ki jih izvajajo države v razvoju samostojno.

EU prispevek v višini vsaj 35 milijard EUR letno v obliki novih javnih sredstev za podnebno ukrepanje v državah v razvoju do leta 2020

EU bo morala zagotoviti finančno, tehnološko in drugo podporo za države v razvoju, da se bodo le-te lahko prilagodile na posledice podnebnih sprememb ter dosegle bistven odklon od predvidene rasti emisij. EU mora podpreti stroške primernih ukrepov zmanjševanja emisij v državah v razvoju ter zagotoviti sredstva za prilagajanje na posledice podnebnih sprememb. Skupaj bo potrebnih več kot 110 milijard EUR javnih sredstev letno do leta 2020.²

To pomeni, da se je EU odgovorna zavezati k vsaj 35 milijardam EUR pomoči letno v obliki novih in dodatnih javnih sredstev do leta 2020, kot pravičen delež glede na njene zgodovinske emisije in finančne zmožnosti. Trenutna zaveza EU je veliko prenizka.

To financiranje ne smejo biti zgolj v nov paket zavite ali preusmerjene obstoječe obljube o razvojni pomoči. To financiranje mora biti tudi dodatno finančnim tokovom iz oglično izravnalnih projektov, s katerimi EU dosega zmanjšanja emisij v državah v razvoju in dodatna obstoječim zavezam o uradni razvojni pomoči (ODA).

Razlog za ta dva elementa je potreba po previdnosti, ki izhaja iz znanstvenih spoznanj, pa tudi načelo pravičnosti, ki upošteva zgodovinsko odgovornost za povzročanje problema podnebnih sprememb.

Od kod lahko denar vzamemo?

Prispevek EU k finančni podpori državam v razvoju se lahko zagotovi iz številnih virov. Npr. države članice EU lahko v mednarodno financiranje za podnebno ukrepanje usmerijo del prihodkov iz avkcioniranja emisijskih kuponov v okviru nove Evropske sheme trgovanja z emisijami. Bruto prihodki iz avkcioniranja emisijskih kuponov lahko dosežejo vrednost med 15 in 40 milijard EUR letno od leta 2013 naprej (odvisno od cene emisijskih kuponov). Druge alternative financiranju neposredno iz proračunov lahko vključujejo takse na mednarodni letalski in pomorski promet ali pa avkcioniranje emisijskih kuponov za emisije iz mednarodnega letalskega in pomorskega prometa ali pa davki na finančne transakcije.

Prav tako obetaven je predlog Norveške o avkcioniranju deleža emisijskih kuponov posameznih držav v okviru novega mednarodnega podnebnega dogovora.

Pravno zavezujoč dogovor z robustnimi pravili o doseganju ciljev

Pravno zavezujoč kopenhagenski dogovor mora zagotoviti stroga pravila doseganja zavez. To bo zahtevalo stroga pravila tako za izvajanje kot za ustvarjanje primernih pogojev za izvajanje. Industrializirane države se morajo zavedati, da bo vsakršen neuspeh pri doseganju zavez odkrit in dosledno sankcioniran. Oblikovanje takšnega režima skladnosti (angl. Compliance regime) bo zahtevalo mednarodna pravila in standarde o poročanju in preverjanju. V primeru, da jasna mednarodna pravila ne bodo dogovorjena, bodo države lahko svobodno odločale o tem, na kateri, za njih najbolj ugoden način, bodo merile svoj napredek, kar bo oteževalo primerjanje emisij, za določanje obveznosti in za zagotavljanje izvajanja sprejetih zavez. Mednarodna pravila bodo morala določiti, kateri toplogredni plini in kateri sektorji se upoštevajo, kako se opravljajo meritve in na kašen

² Delovni document Evropske unije, objavljen skupaj s sporočilom Evropske komisije 'Towards a Comprehensive Climate Agreement in Copenhagen,' 28.1.2009 SEC(2009), dostopen na http://ec.europa.eu/environment/climat/future_action.htm.

način se izražajo. Mednarodno preverjanje emisijskih podatkov in ukrepov zmanjševanja emisij v državah v razvoju bo tudi potrebno za ustvarjanje zaupanja med državami in za zagotavljanje transparentnosti in okoljske integritete sistema.

Zahteve o prilagajanju, tehnološkem sodelovanju in gradnji zmogljivosti v državah v razvoju

Podnebne spremembe bodo vplivale na človekove dejavnosti in življenje na različnih ravneh. Dvig temperature, poplave, pomanjkanje pitne vode lahko povzročijo resno škodo človeku, pa tudi gospodarskim sektorjem kot so kmetijstvo, turizem, ribištvo in gozdarstvo. Glede na te potencialno uničujoče posledice in zgodovinsko odgovornost industrializiranih držav za povzročanje emisij, je EU odgovorna podpreti prilagajanje na podnebne spremembe v državah v razvoju. Ta podpora mora biti zagotovljena v obliki javnega financiranja projektov prilagajanja, kakor tudi v obliki tehnološkega sodelovanja in gradnje zmogljivosti.

Izzvi, ki ga podnebne spremembe predstavljajo, bo zahteval zeleno tehnološko revolucijo. Dogovor v Kopenhagenu bi moral določiti mednarodno sodelovanje in financiranje za raziskave in razvoj okoljsko sprejemljivih tehnologij za zmanjševanje emisij in tehnologije prilagajanja. Prav tako bi moral določiti mehanizme za prenos znanj, tehnoloških dobrin in opreme v države v razvoju ter zagotoviti gradnjo zmogljivosti na področju raziskav in razvoja. Ta nova sredstva bi morala biti namenjena predvsem projektom, ki bodo zagotovili tehnologije za izboljšano rabo obnovljivih virov energije, izboljšale energetske intenzivnosti globalnega gospodarstva in zagotovile dostop do okoljsko trajnostnih energetske storitev v državah v razvoju.

Zmanjševanje emisij zaradi sečnje tropskih gozdov in degradacije gozdov

Sečnja tropskih gozdov ima velik vpliv na globalno segrevanje, biodiverzitetu in od gozda odvisne ljudi. Dogovor v Kopenhagenu mora zavarovati obstoječe gozdove in določiti cilj, da bo večina emisij, ki izhaja iz krčenja in degradacije gozdov, zaustavljenih do leta 2002. Vsak napor za zmanjšanje emisij iz tega naslova mora varovati biodiverzitetu in pravice lokalnega prebivalstva, ki je odvisno od gozda.

Trenutno pogajalsko stališče EU do tega vprašanja je bistveno prešibko. Stališče EU mora biti spremenjeno na način, da bo vključevalo varovanje naravnih gozdov pred sečnjo in degradacijo skozi eksplicitno prepoved sprememb naravnih gozdov v plantaže, in odpraviti določila, s katerimi bi lahko subvencionirali industrijsko sečnjo gozdov. Te spremembe so potrebne ne samo za preprečevanje visoko emitivnih aktivnosti, temveč tudi za zagotavljanje okoljske integritete ukrepov zmanjševanja emisij, ohranjanja biološke raznovrstnosti in gozdnih regij.

***

Kontakt: Barbara Kvac, barbara@focus.si, 040 722 149